

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 75/04-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. marca 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Chemes, a. s., so sídlom Humenné, Chemlonská 1, zastúpenej advokátom JUDr. P. B., so sídlom B. K. F., komerčná právnická kancelária, v. o. s., B., vo veci porušenia jej základných práv upravených v čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2, ako aj porušenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Košiciach v konaniach vedených pod sp. zn. 13 Cb 6671/94 a sp. zn. 10 Cb 99/02, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Chemes, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. januára 2004 doručená sťažnosť Chemes, a. s., so sídlom Humenné, Chemlonská 1 (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. P. B., so sídlom B. K. F., komerčná právnická kancelária, v. o. s., B., vo veci porušenia jej základných práv upravených v čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2, ako aj porušenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 13 Cb 6671/94 a sp. zn. 10 Cb 99/02.

Zo sťažnosti vyplýva, že 30. mája 1994 bola na krajskom súde podaná žaloba rakúskej spoločnosti EDIMEX, Handelsgesellschaft m. b. H., Hagenauertalstr.12 A, Giesshubl, Rakúsko (ďalej len „EDIMEX“), ktorou si uplatnila nárok na úroky z omeškania a nárok na náhradu škody proti sťažovateľke. Konanie v tejto veci bolo vedené na krajskom súde pod sp. zn. 13 Cb 6671/94. V roku 2000 došlo k rozdeleniu tejto veci na dve samostatné konania vedené pod sp. zn. 13 Cb 6671/94 (ide v ňom o nárok na úroky z omeškania) a sp. zn. 10 Cb 99/02 (ide v ňom o nárok na náhradu škody).

Vo veci sp. zn. 13 Cb 6671/94 (úroky z omeškania) vydal krajský súd rozsudok č. k. 13 Cb 6671/94-303 z 23. októbra 2000, ktorým priznal EDIMEX sčasti nárok na zaplatenie úrokov z omeškania. Tento rozsudok bol zmenený rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1 Obo 167/2001-413, 1 Obo 168/2001 z 23. novembra 2001 tak, že žaloba bola zamietnutá a zároveň bolo zrušené uznesenie krajského súdu o nariadení predbežného opatrenia. Dôvodom pre zmenu rozsudku bol nedostatok pasívnej legitímácie na strane sťažovateľky.

EDIMEX podala proti rozsudku najvyššieho súdu dovolanie. Po tom, ako sa sťažovateľka dozvedela o podaní dovolania, podala na krajskom súde návrh na zloženie zábezpeky na trovy konania. Krajský súd tento návrh sťažovateľky zamietol uznesením z 13. mája 2002. Proti tomuto uzneseniu sa sťažovateľka odvolala. O odvolaní rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Obo 303/02, 2 Obo 304/02 z 12. februára 2003, ktorý zrušil uznesenie krajského súdu a vyslovil právny názor, že EDIMEX je povinná zložiť zábezpeku na trovy konania.

Sťažovateľka hodnotí postup krajského súdu vo veci zloženia zábezpeky ako zbytočné prierahy v konaní, keďže ten postúpil odvolanie dovolaciemu, a nie odvolaciemu súdu, čím došlo k predĺženiu konania o päť mesiacov.

Na požiadanie krajského súdu sťažovateľka podaním z 31. marca 2003 špecifikovala svoje nároky na výšku zábezpeky a zároveň upozornila krajský súd, že EDIMEX bola ako právnická osoba vymazaná k 30. januáru 2002 z obchodného registra v Rakúskej republike, pričom táto skutočnosť je krajskému súdu známa od októbra 2002.

Sťažovateľka 12. mája 2003 nahliadla do spisu na dovolacom súde (sp. zn. Obdo-V-27/03) a zistila, že EDIMEX podala aj druhé dovolanie proti uzneseniu najvyššieho súdu z 12. februára 2003. V spise je tiež list JUDr. Jána Gajdoša z 29. mája 2002 o zrušení splnomocnenia na zastupovanie EDIMEX.

Na základe zistených skutočností je podľa názoru sťažovateľky zrejmé, že dovolanie proti uzneseniu najvyššieho súdu z 12. februára 2003 podal subjekt vymazaný z obchodného registra, pričom osoba, ktorá ho podala (JUDr. Ján Gajdoš) nie je jej právnym zástupcom, na čo sťažovateľka upozornila dovolací súd listom z 22. mája 2003.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka konštatuje, že krajský súd vôbec nevyhodnotil skutočnosti súvisiace so zmenou právneho postavenia EDIMEX a jej právnym zastupovaním, čo považuje za zbytočné prieskumy v konaní, ako aj jej neoprávnené zvýhodňovanie.

V súvislosti s konaním vedeným pod sp. zn. 10 Cb 99/02 (nárok na náhradu škody) sťažovateľka upozorňuje, že rozhodnutie krajského súdu o vyčlenení nároku žalobcu na náhradu škody na samostatné konanie z 23. októbra 2000 bolo zaevidované pod novou sp. zn. 10 Cb 99/02 až po uplynutí 14 mesiacov, z čoho vyplýva, že v tomto období krajský súd vo veci nevykonal žiadny úkon.

Krajský súd vykonal vo veci prvý úkon 25. januára 2002, keď uznesením zakázal sťažovateľke nakladať so všetkým jej nehnuteľným majetkom. Proti tomuto uzneseniu sa sťažovateľka odvolala. O odvolaní rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Obo 89/02, 2 Obo 90/02 z 10. apríla 2002, ktorým návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol.

Zo súdneho spisu sťažovateľ zistil, že od 29. mája 2002 bolo zrušené splnomocnenie pre zastupovanie EDIMEX JUDr. J. G., pričom krajský súd v tejto súvislosti doručoval uznesenie najvyššieho súdu z 10. apríla 2002 prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), avšak neúspešne. Sťažovateľ vytýka krajskému súdu, že nevyhodnotil dôsledky neúspešného doručenia s ohľadom na fakt, že EDIMEX bola vymazaná z obchodného registra.

Po urgencii sťažovateľky nariadil krajský súd vo veci pojednávanie na 28. apríl 2003, na ktoré prizval bývalého právneho zástupcu EDIMEX JUDr. Jána Gajdoša. JUDr. J. G. ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní z dôvodu práceneschopnosti. Krajský súd pre neprítomnosť EDIMEX pojednávanie odročil. Sťažovateľka zastáva názor, že pojednávanie bolo odročené bezdôvodne a toto rozhodnutie krajského súdu spôsobuje ďalšie prieťahy v konaní a vyvoláva pochybnosti o nestrannosti krajského súdu.

Dňa 25. septembra 2003 sa vo veci uskutočnilo ďalšie pojednávanie, na ktorom sťažovateľka upozornila súd na skutočnosť, že EDIMEX bola vymazaná z obchodného registra, ako aj na to, že JUDr. J. G. nie je jej právnym zástupcom. Na pojednávaní krajský súd nerozhodol a opätovne ho odročil na neurčito.

Sťažovateľka sa listom zo 16. júla 2003 obrátila na ministerstvo so žiadosťou o prešetrenie postupu krajského súdu v oboch namietaných konaniach. List bol odstúpený na priame vybavenie predsedovi krajského súdu. Následne sa sťažovateľka obrátila listom z 10. septembra 2003 so žiadosťou o prešetrenie postupu krajského súdu na ministra spravodlivosti D. L., a keďže nedostala odpoveď na túto žiadosť, zopakovala ju v liste z 3. novembra 2003.

Sťažovateľka v sťažnosti konštatuje, že v dôsledku nečinnosti krajského súdu jej vznikli značné majetkové ujmy vo výške 2 018 835 Sk, ktoré vzhľadom na výmaz EDIMEX z obchodného registra nebude možné uhradiť, a preto žiada o ich úhradu z titulu primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka zároveň v tejto súvislosti poukazuje na to, že priebehom napadnutých súdnych konaní bola vážne poškodená jej dôveryhodnosť u obchodných partnerov a bankových inštitúcií.

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti
*„- prikázal odporcovi, aby vo veciach vedených na Krajskom súde pod č. k. 13 Cb 6671/94 a 10 Cb 99/02 riadne konal podľa O. s. p.,
- priznal sťažovateľovi ako finančné zadosťučinenie čiastku vo výške 2 018 835, - Sk, ktorá predstavuje náhradu vzniknutých trov konania, ktoré z dôvodov nečinnosti odporcu nemôže sťažovateľ dostať od žalobcu, lebo tento už neexistuje,*

- priznal sťažovateľovi náhradu trov konania a trov právneho zastúpenia tak ako budú vyčíslené v priebehu konania na ústavnom súde.“.

Keďže sťažnosť v predloženom znení neobsahovala všetky náležitosti predpísané zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ústavný súd vyzval sťažovateľku, aby svoju sťažnosť doplnila najmä o uvedenie základných práv a slobôd, ktoré mali byť postupom krajského súdu v napadnutých konaniach porušené, a v tej súvislosti aj o úpravu petitu.

Sťažovateľka reagovala na výzvu ústavného súdu listom doručeným 20. marca 2004, v ktorom uviedla, že podľa jej tvrdenia boli postupom krajského súdu porušené jej základné práva upravené v čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, pričom postup krajského súdu hodnotí aj ako porušenie čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a zároveň navrhuje tieto tvrdenia premietnuť aj do nálezu ústavného súdu.

II.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd sťažnosť neodloží a ani neodmietne, prijme ju podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu na ďalšie konanie.

Z citovaného vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu je tiež posúdiť, či tento nie je zjavne neopodstatnený. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri ktorého predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

K namietanému porušeniu označených základných práv sťažovateľky malo podľa jej tvrdení dôjsť postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 13 Cb 6671/94 a sp. zn. 10 Cb 99/02, v ktorých sťažovateľka bola žalovaným účastníkom konania.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že žalobkyňa v uvedených konaniach pred krajským súdom zanikla ako právnická osoba výmazom z príslušného obchodného registra v Rakúskej republike ešte 30. januára 2002.

Podľa § 107 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ak po začatí konania zanikne právnická osoba, súd pokračuje v konaní s jej právnym nástupcom, a ak právneho nástupcu niet, súd konanie zastaví. Žalobca v konaní zanikol ako právnická osoba bez právneho nástupcu, a preto jediným procesným úkonom krajského súdu je uznesenie o zastavení konania pre taký nedostatok konania na strane žalobcu, ktorý nie je odstrániteľný.

V konaní, v ktorom žalobkyňa stratila spôsobilosť byť účastníkom konania, tak ako to je v namietaných dvoch konaniach pred krajským súdom, však nemôže dochádzať k porušovaniu označených ústavnoprosesných princípov, resp. základných práv. Konanie pred všeobecným súdom v takom prípade trpí takou neúplnosťou, ktorá pojmovovo vylučuje porušovanie týchto základných práv. V celom konaní existuje len jediná zákonom

ustanovená možnosť vyjadrená v § 107 ods.1 OSP – zastavenie konania. Zastaveniu konania v tomto prípade sa nedá zabrániť, pretože do úvahy neprichádza ani zámena či zmena účastníka na strane žalobkyne (§ 92 OSP), pretože žalobkyňa nemala právneho nástupcu a zámena účastníka prichádza do úvahy len do okamihu, do ktorého existuje účastník, ktorý má byť zamenený.

Z uvedeného vyplýva, že zánikom žalobkyne v posudzovanom prípade došlo k vytvoreniu stavu právnej istoty, ktorého podstata spočíva v tom, že konanie sa v tejto veci musí zastaviť a niet žiadneho zákonom dovoleného alebo predvídaného spôsobu, ako v tejto veci rozhodovať ešte iným rozhodnutím než zastavením konania. Na takto nastolenom stave právnej istoty nemení nič ani to, že dosiaľ krajský súd nevydal uznesenie o zastavení konania a naopak, robí viaceré procesné úkony, ktoré však dôsledok § 107 ods. 1 OSP v spojení s tým, že žalobkyňa zanikla bez právneho nástupcu, nemôže odvrátiť, len oddialiť. Napokon ústavný súd pripomína, že sťažovateľka je v posudzovaných konaniach žalovaným účastníkom a zastavenie konania pre ňu v tomto prípade, keď popierala uplatnené pohľadávky, znamená procesný úspech, o ktorom sa dozvedela už v roku 2002. Jej postavenie už preto nie je ohrozované alebo porušované z hľadiska označených základných práv, ktorých porušenie namieta, pretože ich uplatňovanie už nemá žiaden praktický význam. Naopak, vzniká otázka, prečo sťažovateľka nenavrholo zastavenie konania podľa § 107 ods. 1 OSP, ak mala v roku 2002 poznatok o zániku žalobcu bez právneho nástupcu a neprispela takto k formálnemu ukončeniu konania pred krajským súdom.

Tieto skutkové poznatky a právne závery viedli ústavný súd k tomu, že odmietol sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Keďže sťažovateľka namieta porušenie čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 1 ústavy v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 samostatne, t. j. bez priamej nadväznosti na porušenie konkrétnych základných práv alebo slobôd, pričom tieto ústavné ustanovenia nemajú

charakter samostatne chránených ústavných práv, ústavný súd aj v tejto časti sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2004